

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Присвячено ролі інформації в забезпеченні ефективного управління системою економічної безпеки країн Європи та Америки в умовах глобалізації. Вказано на необхідність отримання повної і всеохоплюючої інформації про стан індикаторів економічної безпеки, проведення моніторингу цих показників для реалізації політики економічної безпеки в умовах глобалізації.

The article deals with the role of information in providing effective management of the economic safety system in the countries of Europe and America under conditions of globalization. The main issue is getting complete and comprehensive information about economic safety indicators with their monitoring being crucial to pursue the policy of economic safety under globalization.

Роль інформації в забезпеченні ефективного управління системою економічної безпеки країн Європи та Сполучених Штатів Америки в умовах глобалізації дедалі стає все важливішою. Це пов'язано з необхідністю посилення та укріплення їх економічної безпеки. Іншими словами, інформаційні фактори набувають все більшої важливості в контексті економічної безпеки країн (твердження справедливе також і для України). Економічний потенціал також визначається обсягом інформаційних ресурсів і рівнем розвитку інформаційної інфраструктури. Таким чином, постає проблема розкриття ролі інформації в забезпеченні управління системою економічної безпеки країн Європи та Сполучених Штатів Америки в умовах розгортання глобалізаційних процесів. Цю проблему розглянуто в працях багатьох вітчизняних вчених. Насамперед в праці В.І.Мунтіяна "Економічна безпека України", в якій багато уваги присвячено проблемі інформаційної безпеки держави, зокрема України [1], та публікації О.А.Баранова [2] і Ф.І.Андон [3]. Інформація – це важлива частина, ядро економічної системи. Інформаційні ресурси таких систем необхідно використовувати оптимально, лише для переробки найбільш цінної (якісної) інформації. На базі такої інформації можливим є вироблення оптимальних (при даному обмеженні на кількість інформації) керівних рішень, спрямованих на досягнення мети управління [4].

Отже, в цьому плані перш за все необхідно виділити основні вимоги до інформації будь-якої системи, в нашому випадку – системи економічної безпеки країни: змістовність – значущість, повнота, кумулятивність, вибірковість; захищеність – вірогідність (завадостійкість, завадозахищеність), збереження (цілісність, готовність), конфіденційність (доступність, прихованість). Захищеність інформації в даний час називають безпекою інформації, визначаючи її як властивість функціональної підсистеми контролю і захисту інформації системи управління, що характеризує ступінь захищеності інформаційних масивів і полягає у спроможності не допустити випадкового або цілеспрямованого викривлення чи руйнування, розкриття чи модифікації обсягів в інформаційній базі системи управління. Інформаційні ресурси є необхідною умовою ефективної діяльності у сфері економічної безпеки країни. Кількість і якість інформаційних ресурсів, їх використання на початку ХХІ століття стають визначними факторами рівня розвитку країн та їх статусу в світовому співтоваристві, особливо в умовах глобалізації.

Держава – головний власник інформації, що стосується управління системою економічної безпеки в будь-якій країні. У цьому випадку необхідно визначити функції держави як власника державних інформаційних ресурсів: забезпечення повноти створення первинних і похідних інформаційних масивів і продуктів, що створюють державні інформаційні ресурси, на основі інформації, яку отримують або створюють у результаті ви-

конання професійної діяльності; надійне збереження та захист цих продуктів; надання державних інформаційних ресурсів (за виключенням ресурсів, що містять державну, комерційну або службову таємницю або персональні дані) для вільного доступу для громадян та організацій; оптимізація витрат бюджетних коштів на формування, використання, введення та захист державних інформаційних ресурсів; координація діяльності різних відомчих та регіональних структур, а також організацій недержавного сектору при формуванні інформаційних ресурсів; створення умов для ефективного використання інформаційних ресурсів у діяльності органів влади та державних організацій. Значна частина державних інформаційних ресурсів містить інформаційні масиви та продукти, що відображають результати діяльності державних органів та організацій у тій чи іншій сфері економічної безпеки країни. Тому управління державними інформаційними ресурсами повинно здійснюватися безпосередньо в процесах державного управління. Таким чином, одним із найважливіших обов'язків органів державного управління має бути формування та ефективне використання інформації, що відображає та забезпечує їх діяльність, для підтримки економічної безпеки країн на належному рівні. В умовах глобалізації це стає нагальним питанням.

Головним фактором у забезпеченні ефективного управління економічною безпекою країни є отримання повної та вичерпної інформації про стан показників-індикаторів економічної безпеки. За останні декілька років інформаційно-аналітична діяльність у сфері економічної безпеки країн Європи та Сполучених Штатів Америки набула значного розвитку. Це пояснюється декількома моментами. Ефективність інформаційно-аналітичної діяльності, що забезпечує ефективне управління економічною безпекою, залежить від культури прийняття рішень, яка склалася історично. Що стосується України, то національні традиції такі, що колективне прийняття рішень в органах державної влади проводиться, як правило, при аналізі екстраординарних ситуацій. Не випадково, що останні роки теза про відсутність технології державного прийняття рішень звучить постійно. Це питання набагато ширше, ніж просто інформаційно-аналітичне забезпечення. Рішення пов'язане з багатьма проблемами державної відбудови, відповідальності держави і службових осіб перед суспільством, розвитком форм контролю за діяльністю виконавчої влади з боку законодавців, ясним розподілом влади і відповідальності, інформаційної відкритості органів державної влади і т.д.

Наступне проведення моніторингу цих показників-індикаторів є необхідною умовою в реалізації політики економічної безпеки країн в умовах глобалізації. Термін моніторинг завжди використовується в описі завдань інформаційно-аналітичних служб. Цей термін означає постійний нагляд за масивом параметрів, які характе-

ризують конкретний процес. Необхідно зауважити, що моніторинг забезпечує не тільки спостереження згаданих параметрів, але також порівняння їхніх значень з критичними. Методологія моніторингу може бути реалізована в статистичній діяльності. Принципи цієї методології містяться в описі технічного функціонування систем. У діяльності цих систем можна визначити набір параметрів і причинно-наслідкові зв'язки між ними. Однак контроль вимагає великих видатків для системи збирання інформації і для службовців, які постійно спостерігають її зміни. Таким чином, використання моніторингу доцільне тільки у випадку, коли зрозуміло та ясно, які параметри необхідно спостерігати.

Методи моделювання – це основа моніторингу. Передача методології моделювання в економічні науки вимагає розуміння специфіки її використання. Моделі, які імітують поведінку об'єкта, але не причинно-наслідкові зв'язки, не відповідають вимогам у сфері економічної безпеки. Крім того, вплив одного економічного фактора на інший сьогодні науково не пояснений, хоч у цьому напрямі значний прогрес досягається завдяки таким дисциплінам, як економічне моделювання, соціологія, демографія. Там, де діють закони великих чисел, розкриваються статистичні закономірності, модель має об'єктивну основу і результати моделювання є близькими до реальності. Там, де основні параметри погано формалізовані, суб'єктивний фактор є достатньо великий, повинні бути створені усні та концептуальні моделі, але

не математичні. Збільшення числа аналізованих параметрів має за результат втрату здатності пояснити і передбачити процес економічної безпеки.

Підсумовуючи, можна зробити висновок про те, що управління системою економічної безпеки країн Європи та Сполучених Штатів Америки включає такі стадії: підготовка статистичної й аналітичної інформації, аналіз, формування масиву показників-індикаторів економічної безпеки, їх моніторинг, моделювання та прогнозування впливу параметрів на рівень розвитку країни та її статус у світовому співтоваристві особливо в умовах глобалізації. Отже, в даній статті визначено роль та місце інформації в системі управління економічною безпекою країн Європи та Сполучених Штатів Америки в умовах глобалізації. Таким чином, повна і всеохоплююча інформація про стан індикаторів економічної безпеки країни є головним аспектом в забезпеченні ефективного управління її економічною безпекою в умовах глобалізації.

1. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. – К., 1999. 2. Баранов О.А. Інформаційна безпека і економічні перетворення // Поглиблення ринкових реформ та стратегія економічного розвитку України до 2010 року: Матер. наук. конф. – К., 1999. – Ч. 2. – Т. 1. 3. Андон Ф.І. Про стратегію держави у галузі створення індустрії програмного забезпечення та інформаційних технологій // Поглиблення ринкових реформ та стратегія економічного розвитку України до 2010 року: Матер. наук. конф. – К., 1999. – Ч. 2. – Т. 1. 4. Інформаційна безпека великих ерготичних систем: концептуальні аспекти // Безпека. – 1999. – № 3-4 (47).

Надійшла до редколегії 29.03.04

Н.М.Бондаренко, асп.

РЕГІОНИ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ЗА УМОВ ІНОЗЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ

Розглядаються особливості прямого іноземного інвестування в регіонах України з погляду їх привабливості для іноземних інвесторів.

Peculiarities of direct foreign investments into the regions of Ukraine, from the point of view of their attractiveness for the potential investors are considered.

Отримання іноземних і внутрішніх інвестицій, умови їх залучення – це фактори, які характеризують інвестиційну діяльність як у цілому в країні, так і в окремих її регіонах і сприяють подальшому розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Інвестиційна привабливість визначається суб'єктами інвестування за загальним інвестиційним кліматом у країні, умовами проведення зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі податковими, правовими, митними. Проблеми залучення та ефективного використання іноземних інвестицій особливо актуальні для України та її територіальних одиниць на етапі трансформації системи господарювання. Прийняття рішення про вкладення інвестицій та вибір регіону інвестування залежить від багатьох факторів. Збільшення обсягів та оптимізація структури іноземного інвестування можливі лише за умови створення сприятливого інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості регіону та механізму взаємодії іноземного інвестора й органів державної влади.

На кількість надходжень прямих іноземних інвестицій у регіон також впливає його розташування. Так, в областях на заході України велика питома вага прикордонних або близько розташованих держав – Угорщина, Чехія, Польща, Словаччина. Вони вклали свої капітали в харчову промисловість, внутрішню торгівлю, деревообробну промисловість. Обсяг інвестицій в одне підприємство в середньому в Україні становить 441 тис. дол. США. У Закарпатській, Вінницькій, Чернівецькій та Львівській областях середній внесок навіть не сягає 200 тис. дол. США [4]. Це дозволяє зробити висновок, що в цих облас-

тях високу активність виявляють малі інвестори з прикордонних областей сусідніх з Україною країн Східної Європи: Польщі, Румунії, Словенії. Ці інвесторикладають інвестиції в економіку вищезгаданих областей, тому що це – прикордонні регіони, які забезпечують транскордонний рух товарів в умовах лібералізації світової торгівлі; виконують контактні та бар'єрні функції під натиском динамічного зростання транскордонного руху населення у формах міжнародної міграції трудових ресурсів, туризму, ділових та освітніх поїздок; мають правові повноваження місцевих органів влади, зокрема в галузі співробітництва з органами влади відповідних територій зарубіжних прикордонних країн-інвесторів.

Поряд з низьким інтересом інвесторів до аграрних регіонів (Хмельницької, Чернівецької, Тернопільської областей) також не викликають значного інтересу і підприємства ряду областей з розвинутою промисловістю: Харківської, Миколаївської, Кіровоградської, Херсонської. Протилежна тенденція спостерігається в Київській, Чернігівській, Запорізькій і Полтавській областях. Середній розмір прямих іноземних інвестицій в одне підприємство в цих регіонах становить понад 1 млн дол. США. У середньому в Україні тільки 55 % від інвестованих коштів вкладено в підприємства виробничої сфери, але цей показник значно відрізняється в різних регіонах. Зокрема, у Житомирській, Запорізькій, Полтавській, Сумській, Черкаській та Чернігівській областях у виробничу сферу інвестовано понад 90 % вкладень, що надійшли до цих регіонів. У Києві та АР Крим ці показники становлять 26 % та 16 % відповідно. Це пояснюється